

Simulatiespel Aandachtsgebieden omgevingsveiligheid

Wat zijn aandachtsgebieden?

Aandachtsgebieden zijn contouren rondom bronnen met gevaarlijke stoffen die op het Omgevingsplan zichtbaar gemaakt kunnen worden. Het zijn contouren die warmtestraling aangeven (aandachtsgebied brand), overdruk (aandachtsgebied explosie) en concentratie (aandachtsgebied gifwolk). De aandachtsgebieden geven informatie over de mate van bescherming tegen brand, explosie, gifwolk en over het handelingsperspectief wanneer er een groot ongeluk gebeurt waarbij gevaarlijke stoffen vrijkomen. Het uitgangspunt van het nieuwe beleid is dat mensen binnen de aandachtsgebieden binnen veilig zijn.

De zichtbaarheid op het Omgevingsplan maakt het mogelijk dat inwoners, bestuurders, ruimtelijke ordenaars en hun adviseurs hiermee rekening houden: waar op het grondgebied worden groei en nieuwe bedrijvigheden met gevaarlijke stoffen toegestaan en waar niet? Welke maatregelen neemt het bevoegd gezag om haar inwoners zo optimaal mogelijk te beschermen?

Waarom zijn aandachtsgebieden belangrijk om rekening mee te houden?

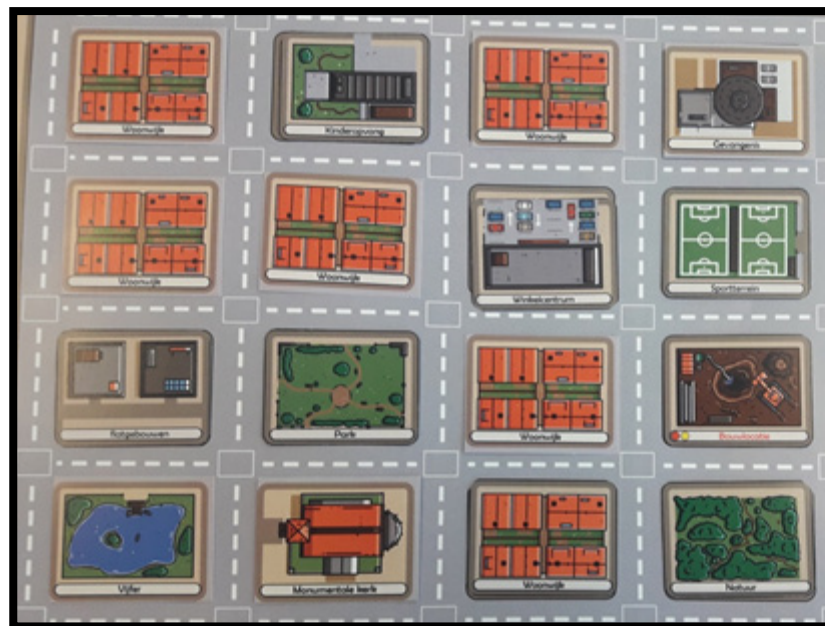
Aandachtsgebieden zijn er rondom bepaalde activiteiten met externe veiligheidsrisico's die in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl) van de Omgevingswet worden aangewezen. Zij maken zichtbaar waar meer aandacht nodig is voor bescherming van aanwezigen tegen de gevolgen van een groot ongeluk met gevaarlijke stoffen. De omgevingsvisie beschouwt de fysieke leefomgeving in samenhang (integraal) en (omgevings) veiligheid is daarbij een belangrijk factor. Als het omgevingsplan beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties toelaat binnen een aandachtsgebied, moet het bevoegd gezag waarborgen dat het voldoende veilig is, bijvoorbeeld door maatregelen¹ te treffen ter bescherming van de personen in dat gebied. Grofweg worden trapsgewijs de volgende maatregelen overwogen:

1. Communicatie over risico's en handelingsmogelijkheden
2. Afstand houden tot de risicobron
3. Beperken (toename) omvang en dichtheid bevolking
4. Vlucht- en schuilmogelijkheden
5. Omgevingsmaatregelen als een grindbed, greppel of aarden wal
6. Vastleggen voorschriftengebied waarin aanvullende bouwvoorschriften gelden, zoals vastgelegd in Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

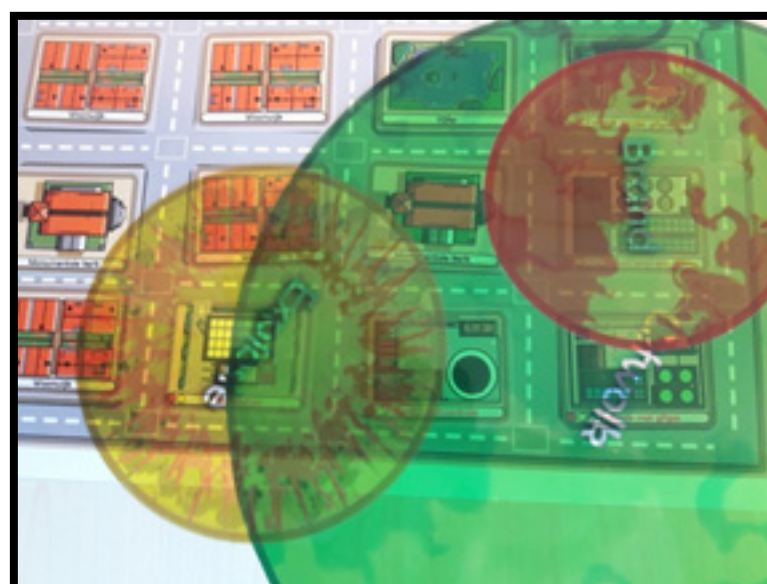
Hoe werkt het spel?

De plankaart richt u in met de losse kaartjes waarop gebouwen, buitenactiviteiten en risicobronnen zijn te zien. U kunt bijvoorbeeld uw nieuwbouwplan nabootsen of een fictieve situatie neerleggen. De kaartjes spreken voor zich. U print zoveel borden, kaartjes en aandachtsgebieden uit als u nodig heeft. U speelt met zoveel spelers als u wilt. Meestal staan circa zes spelers rond één bord.

Op de foto hieronder ziet u een fictieve situatie die u met de kaartjes kunt creëren. U kunt meerdere borden naast elkaar leggen: in uw buurgemeente kunnen ook activiteiten plaatsvinden met aandachtsgebieden over uw grondgebied.

Vervolgens legt u de drie soorten aandachtsgebieden, brand, explosie en gifwolk, op de risicobronnen die u heeft neergelegd. In de bovenstaande foto kunt u een brand en gifwolk over de fabriek met gifgas leggen en een brand en explosie over het tankstation. U kunt nu gaan onderzoeken wat deze aandachtsgebieden betekenen voor de onderliggende gebouwen en locaties.

¹ Het Handboek omgevingsveiligheid van het RIVM geeft informatie op basis waarvan het bevoegd gezag rekening kan houden met het aandachtsgebied en maatregelen kan nemen.

Varianten toe te passen tijdens de simulatie

U kunt de simulatie op verschillende manieren toepassen. Onderstaand zijn vier varianten beschreven.

1. Optimaal inrichten van het gebied – eventueel met bestuurlijke opdracht.

In deze variant geeft u de deelnemers een aantal kaarten en aandachtgebieden. U bepaalt van tevoren hoeveel gebouwen, buitenactiviteiten en risicobronnen (met bijbehorende aandachtgebieden) geplaatst worden. De deelnemers worden gevraagd om een optimale indeling te maken (en eventueel de meegegeven bestuurlijke opdracht uit te voeren).

2. Inpassen van een nieuwe risicobron(nen) in een bestaande omgeving.

In deze variant geeft u de deelnemers een aantal kaarten en aandachtgebieden. U bepaalt van tevoren hoeveel gebouwen, buitenactiviteiten en risicobronnen (met bijbehorende aandachtgebieden) geplaatst worden. U richt de omgeving op de door u gewenste wijze in. Daarna wordt de deelnemers gevraagd om een nieuwe risicobron op een aantal locaties, met de bijbehorende aandachtgebieden, te plaatsen. Eventueel kunt u vragen naar de gevaarlijkste, veiligste én de meest realistische plaatsing van de risicobron.

3. Inpassen van nieuwe activiteiten rondom een nieuwe risicobron

In deze variant geeft u de deelnemers een aantal kaarten en aandachtgebieden. U bepaalt van tevoren hoeveel gebouwen, buitenactiviteiten en risicobronnen (met bijbehorende aandachtgebieden) geplaatst worden. U plaatst de risicobron(nen) en aandachtsgebieden op de door u gewenste wijze. De deelnemers worden gevraagd om de omgeving op een aantal manieren in te richten. Eventueel kunt u vragen naar de gevaarlijkste, veiligste én de meest realistische inrichting.

4. Omgaan met grensoverschrijdende aandachtsgebieden.

Door te werken met meerdere borden en groepen van deelnemers kunt u grensoverschrijdende aandachtsgebieden simuleren. U kunt groepen van deelnemers eerst variant 1, 2 of 3 laten uitvoeren. Nadat ze hun oplossing hebben toegelicht schuift u vervolgens de speelborden tegen elkaar aan om te bekijken of de uitgangspunten de er zijn bedacht nog steeds stand houden. Deze variant is natuurlijk vooral interessant als u ziet dat de deelnemers de neiging hebben om de risicobronnen met de grootste aandachtsgebieden aan de rand van het speelbord te plaatsen.

Vragen om te stellen tijdens de simulatie

- Welke groei- en ontwikkelmogelijkheden biedt de gekozen inrichting van het plangebied?
- Hoe beschermt u met de gekozen inrichting van het plangebied de aanwezigen? Wat is daar voor nodig?
- Welk 'gevaar' vormen risicobronnen met aandachtsgebieden voor de omgeving (hoe zou een scenario kunnen verlopen)?
- Welke andere vakgebieden/ thema's (geluid, gezondheid, etc.) zouden ook baat kunnen hebben bij de voorgestelde inrichting?
- Welke aanvullende maatregelen zouden de veiligheid kunnen verhogen (zie de trapsgewijze aanpak, pagina 1). Op welke wijze zou je die maatregelen kunnen borgen?
- Hoe legt u dit uit aan uw bestuur, raads-/statenleden, burgers, bedrijven, media en andere overheden? Wat is daar voor nodig?
- Wie heeft u nodig om deze aanpak in de praktijk toe te passen?

Print instructies

Zet het formaat voor het papier op A3, zorg dat de gebruikte printer wel voorzien is van A3 papier.

Indien mogelijk kies voor 250 grams papier.

De aandachtsgebiedencirkels zijn het beste om op transparant papier (overheadsheets) te printen.

Mocht dit niet beschikbaar zijn is normaal papier ook mogelijk.